

SAŽETAK PRESUDE

A.-M.V. PROTIV FINSKE OD 23. OŽUJKA 2017. GODINE ZAHTJEV BR. 53251/13

Osobi s intelektualnim poteškoćama nije povrijeđeno pravo na slobodu kretanja zbog nemogućnosti da samostalno izabere mjesto prebivališta

ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva je osoba s intelektualnim poteškoćama.

Podnositelj je u dobi od 11 godina stavljen pod skrb države smješten u udomiteljsku obitelj. Međutim, 2007. godine tijela nadležna za zaštitu djece odlučila su ga odvojiti od udomiteljske obitelji i staviti ga u dom za djecu s posebnim potrebama - s jednim od njegove braće - u rodnom gradu u južnoj Finskoj. Razlog tome bio je što su udomitelji donijeli važne odluke bez konzultiranja vlasti, naime preselili su se u udaljeno selo na krajnjem sjeveru Finske i planirali su ga upisati u strukovnu školu udaljenu 300 km.

Kada je podnositelj navršio 18 godina, sud mu je imenovao mentora. U veljači 2011. godine mentor je donio odluku o prebivalištu A.-M.V., koja je, prema njegovim navodima, bila protiv njegove volje. A.-M.V. se želio preseliti iz svojeg rodnog grada na jugu i otići živjeti na sjever sa svojim bivšim udomiteljima. Međutim, njegov je mentor smatrao da je u njegovom najboljem interesu bilo da živi u rodnom gradu u kojem žive i drugi članovi njegove obitelji i u kojem ima bolje obrazovne i radne mogućnosti; dok je sa svojim bivšim udomiteljima mogao provoditi praznike.

A.-M.V. je pokrenuo sudski postupak u kojem je tražio da se mentor zamijeni drugom osobom koja će donijeti odluku o izboru mjesta prebivališta i obrazovanja. Taj su zahtjev domaći sudovi u konačnici odbili 2013. godine. Razmotrivši svjedočenje vještaka (psihologa) i nakon osobnog saslušanja A.-M.V., kao i nekoliko svjedoka, zaključili su da on očigledno nije bio u stanju razumjeti značaj planiranog preseljenja u udaljeni dio zemlje. Posebice je uzeo u obzir razinu njegove intelektualne sposobnosti, ocijenjenu kao sposobnost djeteta od šest do devet godina, te činjenicu da nije imao konkretnih prigovora na svoju trenutačnu situaciju u rodnom gradu u kojem je živio u zajednici za odrasle osobe s intelektualnim invaliditetom, odlazio na posao, imao hobije i mrežu podrške koja se sastojala od njegove rodbine, prijatelja i osoblja tijela za socijalnu skrb. Naposljetku, sudovi su izrazili sumnju u to je li njegovo mišljenje doista bilo njegovo ili njegovih udomitelja. Stoga nije bilo razloga zamijeniti mentora drugom osobom glede pitanja koja se tiču izbora mjesta prebivališta podnositelja zahtjeva i njegova obrazovanja.

PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 8. (pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života) i članak 2. Protokola br. 4. (sloboda kretanja), podnositelj je prigovorio da je, zbog odluka sudova kojom se odbija zamjena njegovog mentora, bio spriječen da odluči gdje i s kim želi živjeti.

OCJENA SUDA

Prvo, Sud je smatrao da je došlo do miješanja u pravo podnositelja zahtjeva na poštovanje njegova privatnog života, a odbijanje domaćih sudova da promijene odluku mentora, doista je rezultiralo time da je podnositelj zahtjeva bio spriječen da sam odluči gdje i s kim će živjeti. Međutim, to je miješanje imalo pravnu osnovu u Zakonu o skrbništvu, i bilo je očigledno opravdano legitimnim ciljem zaštite zdravlja podnositelja zahtjeva, u širem smislu njegove dobrobiti.

Naime, Sud se uvjerio da je odluka sudova bila donesena nakon konkretnog i pažljivog razmatranja svih relevantnih aspekata situacije podnositelja zahtjeva: njegove intelektualne sposobnosti; kao i njegovih sadašnjih i budućih okolnosti u slučaju preseljenja. Odluka se stoga nije temeljila na kvalifikaciji podnositelja zahtjeva kao osobe s invaliditetom, već na nemogućnosti podnositelja da shvati posljedice svog preseljenja, to jest da bi to uključivalo radikalnu promjenu njegovih životnih uvjeta. Stoga je za dobrobit i interese podnositelja zahtjeva bilo potrebno da se podrži odluka mentora.

Štoviše, uspostavljena je odgovarajuća ravnoteža između poštovanja dostojanstva i samoodređenja podnositelja zahtjeva i potrebe za očuvanjem njegove dobrobiti, posebice s obzirom na njegovu posebno ranjivu poziciju. U domaćim su postupcima postajale učinkovite zaštitne mjere za sprječavanje zlouporabe, kako to zahtijevaju standardi međunarodnog prava, te je podnositelj zahtjeva bio uključen u sve faze postupka, a njegova prava, želje i preferencije uzete su u obzir. Miješanje u prava podnositelja zahtjeva stoga je bilo razmjerno i prilagođeno okolnostima njegovog slučaja, te je podlijegalo preispitivanju od strane nadležnih, neovisnih i nepristranih domaćih sudova.

Odluke sudova zasnovane su na relevantnim i dostatnim razlozima, a odbijanje da se promijeni odluka mentora bilo je razmjerno legitimnom cilju zaštite zdravlja podnositelja zahtjeva, u širem smislu njegove dobrobiti.

Slijedom toga, u predmetu podnositelja zahtjeva nije došlo do povrede članka 8., niti do povrede prava na slobodu kretanja iz članka 2. Protokola br. 4.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.